

Innstilling 21 fra komité D

Saksdokumenter:

KM 10/25 Rammer for kirkevalget

KM 10.1/25 Innstilling 1 fra komité D Rammer for kirkevalget

KM 10/25 Rammer for kirkevalget

Sammendrag av saksoorienteringen

Sammendrag

Den norske kirke er en demokratisk folkekirke. Alle medlemmer skal enkelt ha mulighet til å velge sine representanter til å styre kirken.

Evalueringen av kirkevalget 2023 slo fast at det ble brukt betydelige ressurser på valggjennomføringen, blant annet 100 000 arbeidstimer lokalt og over 85,5 mill. kroner. Forenklinger vil redusere kostnadene og arbeidsbelastningen lokalt. For å få størst mulig effekt av digitaliseringen, er det nødvendig å gjøre valgordningene mer standardiserte og mindre komplekse. Det vil kunne gi større økonomiske besparelser, vesentlig redusert risiko og en valgordning som er enklere å forstå både for ansatte og medlemmer.

Saken presenterer tre modeller for gjennomføring av kirkevalg:

Modell 1: Heldigitalt valg

Modell 2: Digitalt valg med begrensede muligheter for å stemme ved oppmøte

Modell 3: Digital forhåndsstemming og valgdag med fysisk stemmegiving.

Kirkerådet anbefalte i høringen høsten 2024 modell 2. Flertallet av høringsinstansene har gitt sin tilslutning til dette, og Kirkerådet foreslår å gjennomføre kirkevalget i tråd med modell 2.

I høringen foreslo Kirkerådet at det vurderes om det digitale valget skal gjennomføres i samme tidsperiode som det offentlige valget eller i en periode senere på høsten i 2027. Høringsinstansenes tilbakemelding var delte. Kirkerådet anbefaler at kirkevalget gjennomføres i samme periode som det er mulig å stemme ved det offentlige valget. Kirkerådet har også vurdert om valgperioden på sikt burde flyttes til et annet valgår, men har ikke gått inn for dette.

Videre anbefalte Kirkerådet i høringsnotatet at ordningen med Nominasjonskomiteens liste avvikles for valg til Kirkemøtet. Et flertall av høringsinstansene (73 prosent av dem som har tatt stilling til spørsmålet) går imot dette. I lys av høringen, foreslås det derfor å videreføre en ordning med Nominasjonskomiteens liste. Det vil likevel være et behov for å forenkle oppnevningen av nominasjonskomiteene.

Kirkerådet foreslo i høringsnotatet at valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd fortsatt gjennomføres ved direkte valg. Dette fikk støtte i høringen og forslaget opprettholdes.

Ved menighetsrådsvalg foreslås det at muligheten til å stemme på personer som ikke har stilt til valg avvikes og at ordning for supplerende nominasjon forenkles. Det foreslås at ansatte i Den norske kirke som er medlem i en døvemenighet får stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant.

Kirkerådet har vurdert to spørsmål om Kirkemøtets sammensetning. Det foreslås at særskilt representasjon av prester og andre kirkelig ansatte videreføres. Dette fikk støtte i høringen. I høringsnotatet var det foreslått at det innføres en ordning med vektet representasjon fra de ulike bispedømmene til Kirkemøtet. Et flertall av høringsinstansene ønsket ikke dette. Kirkerådet foreslår derfor å videreføre dagens ordning. Det foreslås også å endre navn fra *valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet* til *valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd*.

For å legge til rette for forberedelsene av kirkevalget i 2027, foreslår Kirkerådet at Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å vedta utfyllende regler om manntall. Dette vil være viktig å få på plass for å legge teknisk til rette for den digitale valgløsningen. Kirkerådet foreslår også at det nedsettes en arbeidsgruppe som kan se på fremtidig sammensetning og valgordning for Kirkemøtet fram mot valget i 2031.

Komiteens merknader

Komiteen legger i saksorienteringen til grunn. Fagforeningen Spir var på komitéhøring.

Komiteen har følgende merknader:

Vedtaks punkt 1: Modell for valget

1. Komiteens flertall (18 stemmer) støtter forslaget fra Kirkerådet, om at kirkevalget gjennomføres som digitalt valg med begrensede muligheter til å stemme ved oppmøte (modell 2). Komiteens flertall viser til gode erfaringer med og evaluering av det digitale valget i 2023. Flertallet mener det er viktig at alle får mulighet til å stemme, også de som ikke har digital tilgang. Flertallsforslaget viser til at man vil spare penger ved digitalisering i forhold til dagens ordning, samtidig som det vil bidra til at flere kan stemme.

2. Komiteen viser til omtale i saksdokumentet, pkt. 2.1.1 - Modell 2 (s 7) om hjelp til digital innlogging og eventuell mulighet til å stemme. Komiteen peker på at alle som har stemmerett skal få mulighet til å avgi stemmer. Komiteen legger til grunn at Kirkerådet i arbeidet med regelverket tegner ut hva som kan være minimumsløsning i valgordningen som hensyntar de som ønsker bistand for å stemme - f.eks. ved manglende digital kompetanse, og med utgangspunkt i lokale forhold.

32. Komiteens mindretall (2 stemmer) ønsker at valget skal gjennomføres fysisk i forbindelse med gudstjenester og menighetsarrangementer. Mindretallet viser til at man på denne måten vil spare de pengene som er budsjettert til det digitale valget (ca. 33 mill. kroner) og argumenterer for at man vil legge til rette for at kirkens brukere stemmer ved valget. Mindretallet er også bekymret for flere sider av det digitale valget, blant annet hensynet til de som ikke er digitale og faren for at velgere blir påvirket når de gjennomfører sitt valg. Til forskjell fra dagens valgordning legger mindretallets forslag opp til et valg uavhengig av de offentlige valgdagene.

Dette mindretallet anbefaler følgende vedtak:

Kirkevalget gjennomføres som fysisk valg etter en eller flere gudstjenester/menighetsarrangement med forhåndsvalg i kirkekontorenes åpningstider.

Vedtaks punkt 2: Tidspunkt for valg

43. Komiteen peker på at konsekvensen ved å velge modell 2 i vedtaks punkt 1 er at det vil være en valgperiode uten en bestemt valgdag.

54. Komiteens flertall (12 stemmer) støtter forslaget fra Kirkerådet om å gjennomføre valget i august-september, samtidig med det offentlige valget.

65. Et mindretall i komiteen (8 stemmer) ønsker å gjennomføre valget i oktober-november.

Mindretallet anbefaler følgende vedtakspunkt 2:

Kirkevalget 2027 gjennomføres over en periode på fire uker i oktober-november 2027.

Vedtakspunkt 3: Nominasjonskomiteens liste kombinert med selvstendige lister

76. Komiteens flertall (11 stemmer) støtter forslaget fra Kirkerådet. Flertallet mener det er viktig å ha en valgliste som blir nominert av representanter fra menighetene i det enkelte bispedømme. Nominasjonskomiteens liste skal speile et mangfold av oppfatninger og erfaringer.

87. Komiteens mindretall (9 stemmer) ønsker at valget gjennomføres med utgangspunkt i selvstendige lister. Mindretallet understreker viktigheten av at valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet bør baseres på forskjellige listealternativer som viser hva kandidatene i fellesskap stiller seg bak og som synliggjør forskjellene mellom de ulike alternativene overfor kirkemedlemmene. Dette vil gi en enhetlig og mer oversiktlig valgordning.

Mindretallet anbefaler følgende vedtakspunkt 3:

Valget av Kirkemøtet gjennomføres med utgangspunkt i selvstendige lister. Dagens ordning med Nominasjonskomiteens liste i dette valget avvikles. Hvis det ikke godkjennes noen listeforslag, nedsettes det en nominasjonskomité som får i oppgave å fremme en valgliste.

98. Komiteen er opptatt av at dersom nominasjonskomiteenes lister fortsatt skal være obligatoriske, må regelverket tydeliggjøre rammene for arbeidet med nominasjonsprosessen og presentasjon av listene. Komiteen vil peke på at det må tydeliggjøres hva det betyr at Nominasjonskomiteens liste er en regelfestet liste, og ikke en liste på linje med de andre som har et felles program.

Vedtakspunkt 4: Direkte valg

109. Komiteens flertall (13 stemmer) støtter forslaget fra Kirkerådet om at valget til Kirkemøtet og bispedømmeråd fortsatt skal gjennomføres som direkte valg.

1110. Komiteens mindretall (7 stemmer) ønsker en ordning med indirekte valg, i tråd med organisasjonsdemokratiske prinsipper.

Mindretallet anbefaler følgende vedtakspunkt 4:

Ordningen med direkte valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd erstattes med et indirekte valg, der leke medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd velges av representanter fra menighetene i bispedømmet.

Vedtakspunkt 12: En bredt sammensatt arbeidsgruppe

12 11. Komiteen peker på at det kirkelige demokratiet har vært i stadig utvikling. Komiteen støtter Kirkerådets forslag om en helhetlig gjennomgang av sammensetning og valgordning til Kirkemøtet.

Andre merknader

~~1312~~. Komiteen har drøftet spørsmålet om hvilke begrep man skal bruke for det som i saksdokumentet omtales som «andre kirkelige ansatte» og bruk av begrepet «lek». Komiteen viser til at det i saksorienteringen står: «Det har i flere sammenhenger vært kritikk av begrepene «lek» og «lek kirkelig tilsatt». Kirkerådet vil i forbindelse med regelsaken til Kirkemøtet i 2026 foreslå nye navn på disse kategoriene» Komiteen imøteser å få forslag til nye benevnelser.

~~1413~~. Komiteen er opptatt av at den tekniske valgløsningen må utvikles videre og være tydelig på at Kirkevalget faktisk er to valg og at alle kirkemedlemmer kan stemme i begge.

~~1514~~. Komiteen er bekymret for den lave oppslutning om Kirkevalget. For å øke valgoppslutning, er synliggjøring av kirkevalget og god kommunikasjon avgjørende. Komiteen oppfordrer Kirkerådet til å vurdere hvordan enda flere kan bli opplyst om kirkevalget.

~~1615~~. Komiteen legger vekt på at det må arbeides strategisk med hvordan Den norske kirke kan rekruttere unge kandidater til kirkevalget og at flere bruker stemmeretten.

~~1716~~. Komiteen mener at Kirkerådet og bispedømmerådene skal aktivt informere om hvilke lister som stiller til valg og deres kandidater.

Forslag til vedtak

1. Kirkevalget gjennomføres som digitalt valg med begrensede muligheter til å stemme ved oppmøte (modell 2). Stemming ved oppmøte skjer digitalt hvis dette er teknisk mulig i den digitale valgløsningen.
2. Kirkevalget 2027 gjennomføres i samme periode som det er mulig å stemme (forhåndsstemme og stemme ved valgdagen) ved det offentlige valget.
3. Ordningen med Nominasjonskomiteens liste kombinert med selvstendige lister videreføres ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.
4. Ordningen med direkte valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd videreføres.
5. Kirkemøtet vedtar følgende føringer for reglene om menighetsrådsvalg:
 - a. Muligheten til å stemme på personer som ikke har stilt til valg (tilføyde navn) ved menighetsrådsvalget, avvikles.
 - b. Det skal være mulig å supplere kandidater ved menighetsrådsvalg. De supplerte kandidatene blir oppført på valglisten på samme måte som andre kandidater.
 - c. Sperregrensen på fem prosent ved menighetsrådsvalg opprettholdes.
 - d. Forholdsvalg (valg med flere lister) ved menighetsrådsvalg opprettholdes.
6. Valg av sørsamisk representant og døvemenighetenes representant
 - a. Ansatte i Den norske kirke som er medlem i en døvemenighet får stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant.
 - b. Valgene gjennomføres ved flertallsvalg med fem kandidater på samme måte som i dagens ordning.
7. Ordningen med særskilt representasjon av prester i Kirkemøtet opprettholdes. Valget gjennomføres som flertallsvalg med fem kandidater.
8. Ordningen med særskilt representasjon av andre kirkelig ansatte i Kirkemøtet opprettholdes. Valget gjennomføres som flertallsvalg med fem kandidater.
9. Dagens ordning med lik representasjon fra hvert bispedømme videreføres.
10. Det som i dagens ordning heter *valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet*, blir fra nå omtalt som *valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd*.
11. Kirkerådet kan vedta utfyllende regler om manntall.

29 12. Kirkemøtet ber Kirkerådet nedsette en bredt sammensatt arbeidsgruppe, som skal vurdere og
30 foreslå fremtidig sammensetning og valgordning for Kirkemøtet. Saken fremmes i god tid for
31 forberedelse til valget i 2031.

.....
komitéleder

.....
saksordfører